

International
**SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL**

SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:38
sssjournal.com

pp.3471-3479
ISSN:2587-1587

2019
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 02/05/2019 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 20/07/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 20.07.2019

MÜZİK EĞİTİMİNDE ÇOCUK ŞARKILARININ SEÇİMİ: MÜZİK YAZINSAL KURALLAR VE İLİŞKİLİ ETMENLER

SELECTING CHILDREN'S SONGS IN MUSIC EDUCATION: MUSIC LITERARY RULES AND RELATED FACTORS

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Şahin AKINCI

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı, Zonguldak/TÜRKİYE

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2404-330X>

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.j.1593>

Reference : Akıncı, M.Ş. (2019). "Müzik Eğitiminde Çocuk Şarkılarının Seçimi: Müzik Yazınsal Kurallar Ve İlişkili Etmenler", International Social Sciences Studies Journal, 5(38): 3471-3479.

ÖZ

Eğitimin ilk adımı planlamasının yapılmasıdır. Konuların öğretiminde kullanılmakta olan ders planında hazırlık, giriş, işleniş, pekiştirme, değerlendirme, kazanımlar, yöntem ve teknikler gibi ana başlıklar ve alt başlıklar vardır. Ders planlarının hazırlanışında ve işlenişte araç-gereçler ve materyaller eğitimcilerin dikkat etmesi gereken noktalardan birisidir. Kazanımların yeteri kadar sağlanabilmesinde eğitimcilerden beklenen öğretimleri sırasında kendilerinin rahat çalışabilmeleri ve öğrenenlerin kolay-sistemli öğrenebilmeleri için uygun araç-gereç ve materyaller seçebilmeleri ve kullanabilmeleridir. Özellikle resim ve müzik gibi sanat alanlarında yoğunlukla kullanılan araç-gereçler ve materyallerin dikkatle seçilmesi ve öğretim süreçlerinde yer alması beklenen bir durumdur. Müzik eğitiminde kullanılan iki ana materyalin çalgılar ve şarkılar olduğu söylenebilir. Bu çalışmada müzik eğitimcilerinin öğrencileri için seçmeyi, ders planlarına almayı ve çeşitli etkinliklerde kullanmayı-öğretmeyi düşündükleri şarkıların seçimlerinde nelere dikkat etmeleri gerektiğinin müzik yazınsal kurallar ve ilişkili etmenler açısından tespit edilmesi amaçlanmıştır. Şarkılar müzik yazınsal kurallar ve ilişkili etmeler açısından incelenmiş ve incelemeler sonucunda müzik eğitimcilerine ve eğitimci adaylarına şarkı seçimlerine ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Araç-Gereç, Plan, Şarkı Öğretimi, Şarkı Seçimi

ABSTRACT

Planning is the first step of education. In lesson planning, which is used to teach subjects, there are main and sub headings such as preparatory, introduction, process, enhancement, evaluation, acquisitions, methods and techniques. Teachers must pay close attention to the equipment and materials used in the preparation and implementation of lesson plans. To reach an adequate amount of acquisition, teachers are expected to choose and use suitable equipment and materials that facilitates and systematizes the process of learning for students, and enables the teachers to work better during process. In art branches, particularly painting and music, equipment and materials which are widely utilized are to be selected carefully and they must be present in the process of teaching. It can be suggested that the two main materials used in music education are instruments and songs. Purpose of this study is to identify the points to be considered by teachers in the process of selecting songs, their involvement in lesson plans, and their utilization in different activities, in terms of music literary rules and related factors. Songs have been analyzed in terms of music literary rules and related factors, and music teachers and candidates have been provided with suggestions on song selection.

Key Words: Equipment, Planning, Song Teaching, Song Selection

1. GİRİŞ

Eğitim öğretim faaliyetleri en başta kapsamlı eğitim planları ile başlayabilmektedir. Planlı eğitim öğretim etkinlikleri ile akademik alanlarda gelişimlerini sürdürmeye çalışan bireyler eğitim öğretim faaliyetlerinin en önemli yürütücüsü olan öğretmenleri sayesinde sosyal hayatta var olmaya çalışmaktadırlar. Buldukları seviyelerde birbirlerinden farklı akademik alanlarda dersler alan bireyler öğretmenlerinin dikkatli şekilde hazırlayacakları, kullanacakları eğitim planları ve eğitim programları çerçevesinde kendi kişisel akademik yönelimlerini belirlemekte ve gelişmeye devam etmektedirler.

Eğitim programı okul yöneticilerinin ders yılı başlarında öğretmenlerden istediği taslaktır. İçinde bulunduğu yılın tüm haftalarını kapsayacak biçimde düzenlenir. Her yıl yenilenmiş olabilen görüş ve anlayışlara göre güncellenir. Ders planları ise derslerin düzenli biçimde yürütülmesi, yıllık plandaki ders konularının zamanında ve sırasında ilerlemesi, işlenmiş olan geçmiş ders konularının gerekli durumlarda kontrol edilmesi ve derslerin belirli bir tempoda ilerlemesi için gereklidir (Akıncı, 2017: 130). Öğretmenler bazı durumlarda kendilerine gönderilmekte olan öğretmen ders kitaplarındaki eğitim programlarından yararlanmakta bazı eğitimler için ise kendileri de eğitim programı hazırlayabilmektedirler. Milli Eğitim Bakanlığı'na [MEB] göre eğitim programı önceden saptanmış eğitim amaçlarına ulaşmak için öğretim konusu ile ilişkili etkinliklerden hangilerinin seçileceğini, başarının nasıl değerlendirileceğini hangi kaynak ve araçların kullanılacağını kağıt üstünde gösteren belgedir (2005).

Öğretim materyallerinin seçiminde dikkat edilecek temel nokta, materyallerin öğretim programında yer alan hedef ve davranışlara uygunluk durumudur. Bu durum, diğer bir deyişle amaç-araç uyumu olarak da nitelendirilmektedir. Farklı hedefler farklı araç-gereç ve materyal kullanımını gerektirir. Materyallerin seçimi öğrencinin gereksinimlerine göre de değişebilmektedir. Öğrencilerin özellikleri, bilgileri, yetenekleri, ilgileri ve güdülenmişlik düzeylerine göre materyal seçimi yapılmalıdır (Demirel, 2003).

Bilgi sürekliliğinin süratli olduğu çağımızda, eğitim ortamlarında öğretim araç-gereçlerinden yararlanmak kaçınılmaz bir hal almıştır (Yeşilyurt, 2007: 301). Eğitim ortamlarında öğrencilerin aldığı her dersin birbirlerinden farklı araç gereçleri mevcuttur. Müzik dersi için ise çalgılar ve ses müziği eserleri (şarkılar vb.) araç gereç olarak kabul edilebilir. Müzik öğretmenleri öğretim yapacakları seviyeye, konuya ve kazanımlara uygun olarak araç gereçleri seçmekte, kullanmakta, bazen de gerekli ise araştırıp geliştirebilmektedirler.

Eğitim ortamlarında öğrenciler nefes ve ses eğitimi alıp ses müziği eserleri üzerinde bunları uygulamakta ve ses eğitimi alanında ilerlemeye çalışmaktadırlar. Güzel ve etkili şarkı söyleyebilme yetisinin sağlanabilmesi açısından incelenmesi gereken iki konu vardır. İlki öğretmenler tarafından sesin doğru biçimde nasıl oluşturulması gerektiğini belirten anlatımlar, alıştırma ve örnek ses performans sunumlarıdır. İkincisi de öğrencilerin doğru ve yeterli teknik biçimde şarkı söyleyebilmeleri için müzik eğitimcileri tarafından derslerde kullanılması uygun görülen ve seçilen şarkılardır (Akıncı, 2017).

MEB' e bağlı çalışan ve özel kuruluşlarda görev yapmakta olan öğretmenler kendi eğitim planları ve kitaplarındaki ses müziği repertuarı dışında bazı kutlama, anma, çalışma ve buna benzer müzik etkinliklerinde farklı temalı ve amaçlı eserlere de ihtiyaç duyabilmektedirler. Bu gibi durumlarda müzik öğretmenleri internete ve internet kitap satış işletmelerine, meslektaşlarının önerilerine, kütüphanelere, ses müziği eserleri besteleme çalışmalarına ve buna benzer yöntem ve kaynaklara başvurarak ihtiyaçlarını edinmeye çalışmaktadırlar.

Müzik öğretmenleri görevleri süresince müzik etkinliklerini denetleyebilmeli ve değerlendirebilmelidir. Planlanan etkinlikler için belli bir repertuar düzenleyebilmeli; öğrencilerine sunduğu müziksel öğrenmelere ilişkin repertuar hazırlayabilmelidir. Çeşitli kaynaklara başvurabilmeli, müzikteki yeniliklerden haberdar olmalı ve yenilikler hakkında bilgi birikimine ulaşım gerekli zamanlarda bunları tartışabilmelidir (Özen, 2004).

Her öğretmenlik alanında olduğu gibi müzik öğretmenliği alanında da en az hata ve yanlış uygulama ile müzik eğitiminin yapılabilmesi için gerekli olan temel yeterliğin sağlam deneyim ve çalışma yıllarına sahip olma olduğu söylenebilir. Fakat mesleğinin ilk yıllarında kendilerinden beklenen müzik eğitimi faaliyetlerini sağlıklı ve başarılı sürdürebilmeleri için gerekli olan deneyim ve çalışma yılına sahip olma imkanı olmayan genç müzik öğretmenlerinin müzik eğitimleri sırasında müzik yazınsal kurallar ve ilişkili etmenler açısından şarkı seçimlerini nelere dikkat ederek yapmalarının uygun ve doğru olabileceği, yetersizlik hissetmeleri durumunda nasıl çözüm bulabilecekleri dikkat çeken ve incelenmesi gereken bir durum olabilmektedir.

1.1.Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışma “Müzik eğitimcileri şarkı eğitiminde müzik yazınsal kurallar ve ilişkili etmenler açısından nasıl ve nelere dikkat ederek çocuk şarkısı seçimi yapmalıdırlar?” araştırma sorusundan yola çıkılarak sürdürülmüştür. Şarkı eğitimi alanında müzik eğitimcilerine müzik yazınsal kurallar ve ilişkili etmenler açısından şarkıların seçiminde nelere dikkat etmeleri gerektiğini başlıklar halinde sunarak açıklama ve bu yönüyle müzik eğitimcilerine yol gösterme amacı olan bu çalışmada sunulmuş olan açıklamaların müzik eğitimi görevlerini sürdüren yeni öğretmenlere yol gösterici niteliğinde olabilmesi, açıklamalara uymaları sayesinde verdikleri müzik eğitimlerinin niteliğinin ve başarılarının artabilmesi, varsa şarkı eğitimi ile ilgili sorularına cevap bulabilmeleri ve deneyimli öğretmenlere de farklı açılardan fikirler sunabilmesi açısından önem arz ettiği düşünülmektedir.

Ayrıca şarkı müziği, şarkı eğitimi, okul müzik eğitimi, okul müziği şarkı besteleme, okul müzik eğitimi ve şarkı eğitimi gibi çalışma ile ilgili yakın literatür taramaları yapıldığında farklı amaçları ve önemi olan araştırmalar ile karşılaşmıştır. Bu araştırmalar sonunda çalışmaya en yakın araştırmalar olarak: “1980’den Günümüze Okul Müziği Bestelerinin Motif Gelişimleri Açısından İrdelenmesi” (Tombul, S., 2012, Yüksek Lisans Tezi), “Çocuk Şarkıları Üzerine Bir İnceleme” (Yıldız, N.,2005, Makale), “İlköğretim Okulları 1. Devre Müzik Dersinde Şarkı Seçimi” (Bilgin, S. ve Şaktanlı, S.C., Makale), “Okul Öncesi Dönemde Müzik Eğitimi” (Sığırtmaç, A., Makale), “Okul Öncesinde Ses Eğitimine Genel Bakış” (Otacıoğlu, S. 2007, Makale), Şarkı Öğretiminde Popüler Müzik Eşliklerinin Kullanımına Yönelik Öğretmen Adaylarının Görüşleri” (Özdemir, G. ve Yıldız, G. 2017, Makale), “Türk Çocuk Şarkıları Dağarcığının Müzik Öğretmenlerinin Yaklaşımları Açısından Değerlendirilmesi” (Türkmen, E. F. 2010, Makale) gösterilebilir. Bu araştırmalarda çocuk şarkılarının motif yapısı, çocuk şarkısı yarışmalarında dereceye giren şarkıların söz-müzik uyumu, sadece okul birinci kademe şarkılarının seçiminin incelenmesi, okul öncesi şarkı eğitiminde ve seçiminde dikkat edilecek noktalar, popüler müzik form ve eşliklerinin kullanılmasının müzik derslerine etkisi, çocuk şarkı repertuarının müzik öğretmenleri tarafından değerlendirilmesi gibi çocuk şarkılarını müzik alanı içinde daha özele inen ve bir konu ile ilişkilendirilerek sunulmuş araştırmalar olduğu tespit edilmiştir. Fakat bu araştırma müzik öğretmenlerinin tüm seviyelerde yaptıkları ve yapacakları şarkı eğitimi üzerine genel kapsamda bulgular ve öneriler sunmakta ve diğer çalışmalardan bu yönü ile ayrılmaktadır. Bu bakımdan da önem arz etmekte olan bu araştırmanın ilk bölümü “Müzik Eğitiminde Çocuk Şarkılarının Seçimi: Sözcükler ve Sözcüklerle İlişkili Etmenler” başlığı ile Uluslararası 3. İpek Yolu Müzik Konferansı’nda (17-19 Temmuz 2017, KKTC) bildiri olarak sunulmuş ve bu bildiri konferans e-kitapçığında basılmıştır (s.130-135). Müzik eğitiminde şarkı seçimi ile ilişkili ikinci bölüm olan “Müzik Eğitiminde Çocuk Şarkılarının Seçimi: Eğitim Programı, Teknik, Fiziksel, Duygusal Durumlar ve Çeşitli Etmenler” isimli çalışma Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi 2018, 11 (59), s. 700-709’ da yayınlanmıştır. Müzik eğitiminde çocuk şarkılarının seçimi ana başlığındaki üçüncü ve son bölümü olan müzik yazınsal kurallar ve ilişkili etmenler ise bu çalışmada sunulmuştur.

2. YÖNTEM

Nitel araştırma türünde sayılabilecek olan bu çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel (2009)’ a göre betimsel araştırma, araştırılan durumun olabildiğince ayrıntılı yani tam olarak tanımlandığı ve eğitim alanında en yaygın kullanıldığı bilinen araştırma çeşididir. Karasar (2009: 77)’a göre tarama araştırmalarında geçmişte var olan veya halen varlığı devam eden bir durum olduğu şekliyle betimleyerek sunma amaç edinilir. Araştırmaya konu olan nesne, olay ya da birey kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlanır.

Araştırmanın verilerine ulaşabilmek amacıyla okul ses eğitimi ve şarkı eğitimi literatüründe var olan hem MEB müzik ders kitapları hem de MEB baskısında olmayan başka yayın evleri tarafından literatüre sunulmuş müzik kitaplarından tesadüfi seçimler yapılmış, farklı yaş-sınıf seviyelerinde kitaplar tespit edilmiştir. Bu kitaplarda mevcut olan ses müziği türleri ve örnek eserleri müzik yazınsal kurallar ve ilişkili etmenler açısından incelenmiştir. İncelemeler sonucunda birbirleri ile yakın ilişkide olan müzik yazınsal kurallar ve ilişkili etmenler gruplandırılmıştır. Bu grupları genel olarak karşılayabilecek başlıklar oluşturulmuş ve ilgili açıklamalar sunulmuştur.

3. BULGULAR VE YORUM

3.1.Çocuk Şarkılarının Seçiminde Müzik Yazınsal Kurallar ve İlişkili Etmenlerin İncelenmesi

Araştırmacılar ve eğitimciler gözüyle bakıldığında içerikleri açısından şarkılar birçok başlıkta incelenip değerlendirilebilir. Tespit edilmiş ve aşağıda açıklanmış olan etmenlerin çoğunluğunun birbirleri ile yoğun

etkileşim içinde olduğu söylenebilir. Şarkı seçimlerinde aşağıda açıklanmış olan başlıklardan başka yeni başlıklar eklenerek çoğaltılabilir ve bu sayede konuya daha ayrıntılı bakış sağlanabilir. Bu çalışmada ulaşılmış olan şarkı seçimine etki eden müzik yazınsal kurallar ve ilişkili etmenler başlıklar halinde toplanmış, incelenmiş ve gerekli açıklamalar yapılmıştır.

3.1.1.Dersin Eğitim Programına Uygunluk

Her farklı eğitim alanında olduğu gibi müzik eğitiminde de basitten karmaşığa, kolaydan zora doğru bir konu akışı ve bütünlüğü vardır. Öğrenciler yaş ve sınıf düzeylerine uygun olarak kendileri için hazırlanmış planlarda bulunan tekerlemeler, ninniler, okul-çocuk şarkıları, marşlar, türküler, Türkçe ve yabancı popüler şarkılar, ilahileri öğrenmektedirler. Bu ses müziği eserleri Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmış olan kitaplarda mevcuttur ve okullarda müzik eğitiminde kullanılmaktadır. Fakat bu kitaplar haricinde müzik eğitimi literatüründe basılmış ve kullanılmakta olan birçok müzik eğitimi kitabı ve repertuar kitapları vardır. Kimi durumlarda müzik öğretmenleri bu farklı müzik eğitimi kitaplarından da destek alabilmekte, farklı repertuvarlara ihtiyaç duyarak onları kullanabilmektedirler. Bu aşamada müzik öğretmenlerinin şarkı seçimlerini öğrencilerin düzeylerine göre hazırlanmış olan müzik eğitimi programına uygun biçimde, eşdeğer amaç ve kazanım özellikleri gösterenler arasından yapmaları gerekmektedir. Öğrencilerin işledikleri müzik yazınsal konular ile uyumlu ve birbirlerini destekleyebilecek eserlerin seçilmesi önem arz etmektedir. Bu düzeni sağlayabildikleri takdirde müzik eğitimi faaliyetlerini daha kolay, etkili, başarılı olarak sürdürebilecekleri düşünülmektedir. Müzik eğitimi programına uygun seçilen şarkılar sayesinde öğrenci önceden edindiği bilgilerini hatırlayıp kullanabilecek, yeni öğrendiği bilgilerle birleştirerek bilgi transferleri sağlayabilecek ve müziksel gelişimine katkı sağlamış olabilecektir.

3.1.2.Nota Tartım Kalıpları

Müzik derslerinde öğrenciler kendi seviyelerinde ve algılayabilecekleri zorluk derecelerinde olan nota tartım kalıplarını öğrenmektedirler. Müzik eğitimcilerinin öğrencilerin nota tartım kalıpları ile ilişkili olarak onların birikimlerini gözden geçirerek şarkı seçimlerini yapmalarında fayda vardır. Çünkü müzik yazınsal-teorik olarak öğrenilmiş bilgiler öğrencilerin müzik performanslarını da kolayca destekleyebilecektir. Dolayısıyla öğrenmedikleri nota tartım kalıplarını içeren şarkıları söylemeleri onları büyük oranda zorlayabilecek bir durum olabilir. Bu zorlanmalar öğrencilerin müzik dersine ve şarkı söyleme performanslarına ilişkin olumsuz geri dönütler oluşturabilir. Fakat öğrenci öğrendiği nota tartım kalıplarını içeren ses müziği eserleri ile karşılaştığında rahatlık hissedebilecek ve şarkının performansına karşı olumlu bir tutum içinde olabilecektir. Başarı elde ettiği takdirde de müzik dersi içindeki tüm yeni uygulama ve çalışmalara istekli olabilecek, akademik açıdan girişimci kişiliğini derslerde sunabilecektir.

3.1.3.Şarkıdaki Nota ve Sus Şekilleri

Müzik eserleri farklı değerlerde (uzun-kısa) nota ve sus çeşitleri kullanılarak bestelenmektedir. Şarkılardaki nota ve sus çeşitleri vokal olarak seslendirme sırasında şarkının sözleri ile birleştirilmekte ve vokal performanslar oluşturulmaktadır. Bu iki süreç seslendirilenler tarafından birbiri ile aynı anda yapılacağı için şarkının seviyeye uygun zorluk derecesi iyi ayarlanmış olmalıdır. Onaltılık, otuzikilik gibi kısa sürelerdeki notalardan oluşmuş besteler olan vokal müzik eserlerini seslendirmek çoğunlukla dörtlük ve ikilik gibi daha uzun sürelerden oluşmuş besteleri seslendirmekten daha zor bir anlayış, bilgi ve deneyim gerektirmektedir. Bu bakımdan müzik öğretmenleri tarafından şarkı seçimi aşamasında şarkıların beste yapısı ile ilişkili olan nota ve sus çeşitlerinin incelenmesinde fayda vardır. Vokal müzik eserlerinde görsel olarak da dörtlük ve ikilik gibi daha uzun süreli notaların görünüşü ile onaltılık ve otuzikilik gibi notaların görünüşüne ilişkin öğrencinin ön değerlendirmesi olabilir. Nota ve sus şekillerinden dolayı öğrencinin o vokal müzik eserine yaklaşımı olumlu-olumsuz olabilir ve öğrencide şarkıyı söyleme aşamasına geçmeden önce isteksizlik-isteklilik bile yaratabilir. Bu açılardan şarkının seçimi aşamasında müzik eğitimcisi şarkının nota ve sus çeşitlerini incelemeli ve doğru seviyelere doğru seçimler yapmalıdır.

3.1.4.Prozodi

“Vokal müzikte güçlü ve zayıf, uzun ve kısa hecelerle müziğin uyumu, söz ile notanın uyumudur” (Aktüze, 2003). Sözcüklerin alt ögesi olan heceler günlük konuşma dilimizde söyleniş biçimleri ile bu heceler şarkı içinde nota tartım kalıpları ile kullanılışlarının benzer olması gerekmektedir. Günlük konuşma dilinde kelime ve heceler hangi nota tartım kalıbı ile söyleniyor ve konuşuluyor ise müzik içinde bestelenmiş hali ile de aynı biçimde kullanılmalı ve doğru nota tartım kalıbı seçilmelidir. Prozodi kurallarına uyulmadan oluşturulmuş olan bestelerde bu dikkatsizlikler göze çarpabilecek, işitsel olarak duyulduğunda da kullanılan dilin estetik özelliklerini ortaya çıkaramayabilecektir. Ayrıca öğrenciler şarkıların içinde duyacakları yanlış

nota tartım kalıplı olan kelimeleri yani prozodi hatalı kelime ve heceleri küçük yaşta iken günlük konuşma diline yanlış transfer edebileceklerdir. Bu bakımdan müzik eğitimcisinin bestelemeye önemli bir kural olan prozodi tekniğine uygun olarak bestelenmiş ses müziği eserlerini seçmesinin önemi büyüktür.

3.1.5. Ölçü Şekli

Tüm müzik eserleri zamanlamaların eşit parçalara bölündüğü ölçü şekilleri kullanılarak ve ölçü şekilleri kurallarına uyularak bestelenmektedir. Ölçü şekilleri de kendi içinde basit zamanlı ölçüler, bileşik zamanlı ölçüler ve aksak ölçüler şeklinde başlıklara ayrılabilir. Bazı şarkılar ölçü şekilleri nedeniyle basit yapıda olup performansları açısından da kolaylıklar sunabilmekte ama bazı eserler ise daha karmaşık ölçü şekilleri nedeniyle performans açısından daha üst seviyede müzik bilgi ve deneyimi gerektirmekte ve performansçıları zorlayabilmektedir. Bu bakımdan müzik öğretmenlerinin öğrencilerinin nota eğitimi almış almamış olma durumlarına bakmaksızın daha basit yapılı ölçü şekilleri olan ses müziği eserlerini seçmelerinde fayda olabileceği düşünülmektedir. Karmaşık, zor ve zor aksak yapılı olan ölçü şekillerinde bestelenmiş olan eserlerin seçilmesi durumunda öğrencilerin hem müzik dersine, hem şarkı eğitimine olan tutumuna olumsuz yansımaların olabileceği düşünülmektedir.

3.1.6. Hız/Tempo

Müzik eserlerinde ve ses müziği eserlerinde bestecisinin düşündüğü, hissettiği ve duygusunu kurguladığı biçimde hız/tempo kavramından bahsetmek gereklidir. Kimi eserlerin temposu yavaş kimi eserlerin temposu da hızlıdır ve bu tempo basamaklarının arasında kalan ara hız basamakları ile de eserler bestelenebilmektedir. Eserlerin tempoları hız terimleri dediğimiz Türkçe veya yabancı terimler kullanılarak gösterilmektedir ve eserlerin içinde bu terimler yer almaktadır. Eserlerin performansçıları tarafından bu terimlere dikkat ederek ses müziği eserlerini seslendirmesi beklenmektedir. Fakat yaş ve gelişim ile doğru orantılı olarak öğrencilerin dil gelişimlerinde kelimeleri beklenen hız veya yavaşlıkta seslendirebilmeleri bakımından çeşitli dönemler olduğu bilinmektedir. Özellikle ilkökul seviyesinde öğrencilerin harflerin oluşturulması bakımından hem konuşurken hem de şarkı söylerken kelimeleri genç veya olgun bir insana göre daha yavaş tempoda (yayarak-genişleterek) söylediği karşılaşılabilen ve görülebilecek bir durumdur. Bundan dolayı müzik eğitimcilerinin öğrencilerinin kelimeleri tam olarak veya beklenen yeterlikte seslendirmelerine imkan vermeden veya düşünmeden hızlı tempolarda eserler seçmeleri dili doğru kullanma, harfleri doğru boğumlama (oluşturma), kelimeyi yeterli doğruluk ve netlikte söyleyebilme ve şarkıyı söyleyen ve dinleyenlerin anlamalarına yeterli imkan verme açısından başarılı ve etkili sonuçlar sunamayabilir. Kelimelerin yeterli söylenemeyişi durumlarında zaten şarkının temposu da farkında olmadan veya olarak öğrenciler tarafından iyice çekilebilecek (tempo yavaşlatılacak) ve hem beste özelliği hem de duygusal mesajın sunulabilmesi açısından yeterli performans sağlanamamış olabilecektir. Müzik eğitimcilerinin öğrencileri için ses müziği eserlerini seçme aşamasında bu gibi durumlara dikkat etmelerinin gerekli ve önemli olduğu düşünülmektedir.

3.1.7. Müzikal İşaretler

Müzik eserlerinin ve ses müziği eserlerinin oluşturulma sürecinde bestecisinin istediği müzikal akış ve özelliklerde olması için kullanılan müzikal işaretler ve terimler vardır. Bu işaretler bazen şarkı içinde dönüş yerlerini gösterebilmekte, tekrar sayılarını ifade edebilmekte ve bazen de eserin performansçısı tarafından hangi duygular içinde seslendirilmesine rehberlik edecek terim ve ifadeler olabilmektedir. Senyo, koda, dolap, nakarat, fine, fast, moderato, allegro, coşkulu, doloroso ve bunun gibi Türkçe veya yabancı lisanlardaki terimler bunlara örnek olarak gösterilebilir. Bu terimlerin kullanılması bestecilerin eserlerinin istedikleri gibi yorumlanmasında önemli bir haktır, yönlendiricidir ve bir zorunluluktur. Şarkıların içindeki terimlere uymadan ve bu terimleri öğrenmeden ezberle seslendirme ve yorumlama yapmaya çalışan öğrenciler bilinçli müzik eğitimi almış öğrenci olma durumlarından uzaklaşıp sadece ses çıkarma eylemini yaşayan ve sunan öğrenciler konumunda değerlendirilebilirler. Bu açıdan bakıldığında müzik öğretmenlerinin öğrencilerin bu işaret ve terimleri uygulayabilme açısından seviyelerinin yeterli olup olmadığına, işaret ve terimlerin sıklığına ve sayısına, yabancı dilde müzik terimi öğrenme yeterliklerine, bu terimleri telaffuz edebilme durumlarına, bu terimlerin orijinal özelliklerine ve kurallarına uyarak seslendirilebilme durumlarına dikkat ederek ses müziği eseri seçmelerinde fayda olabileceği düşünülmektedir.

3.1.8. Çokseslilik

Bazı müzik eserlerinde bestecisinin isteği gereği tek bir ezgi/melodi bulunur. Bu eserler teksesli eser olarak adlandırılmaktadır. Bazılarında ise birbirlerinden farklı veya benzer yapısal-sesli özellikler gösteren fakat

belirli kurallara göre oluşturulmuş birden fazla ezgi bulunabilir. Bu eserler ise çoksesli eserler olarak tanımlanabilir. Çokslesli yapıdaki eserlerin içindeki ezgiler tüm çalgı veya vokaller tarafından aynı anda seslendirilir. Çokslesli eserlerin bestelenmesi, düzenlenmesi, yapısının anlaşılabilmesi ve performans olarak sunulabilmesi açısından bu yapıdaki ezgiler çalgı ve ses müziği türüne bakılmaksızın seslendirilebilmeleri açısından daha üst seviyede müzikal yeterlik, bilgi, deneyim ve seslendiricisinin yaşı açısından daha büyük yaş seviyelerinde olma gerekliliğini bünyesinde barındırır. Bu bakımdan çokslesli yapıdaki ses müziği eserlerinin seçimi, çalıştırılması ve yeterli performans olarak sunulması aşamasında müzik eğitimcilerinin dikkatli ve hassas düşümlerinin gerekli ve faydalı olabileceği düşünülmektedir. Özellikle anaokulu ve ilkokul seviyesinden sonra çokslesli ses müziği çalışmalarına başlanmasının yeterli-doğru seslendirme açısından uygun ve daha kolay olabileceği düşünülmektedir.

3.1.9.Bestenin Formu ve Biçimi

Müzik eserlerinde biçim: bestecinin kurgusu, ele aldığı malzemeleri birbiriyle ilişkilendirerek meydana getirdiği düzen veya yapıdır (Eren, 2007). Hodeir (1951)'e göre müzikte biçim: "Genel olarak biçim bir eserin nasıl çatıldığını anlatır" şeklinde ifade edilmiştir (akt. Usmanbaş, 2003). Bu görüşte "çatılmak" kelimesi ile müzik eserinin nasıl oluşturulduğunun, neye-nelere göre oluşturulduğunun anlatılmış olabileceği düşünülmektedir. Cangal (2004)' a göre "Eserlerin kuruluşunu ve biçimini çözümleyerek ve bilerek dinlemek, daha iyi anlaşılmasını sağlayacağı için, bir dinleyici olarak da müzik formlarını bilmenin büyük yararı vardır".

Müzik eserlerinin bestelenme aşamasında dikkat edilmesi gereken noktalardan birisi de biçim ve form yapısının var olması gerekliliğidir. Şarkının bestelenme aşamasında önceden belirlenmiş olan kalıplara uygun biçim ve form yapılarının kullanılması sayesinde şarkı öncelikle evrensel genel müzik/sanat kurallarına uyarak bir nitelik kazanmış olabilmektedir. Ayrıca biçim ve formu olan şarkılar kendi içlerinde bölüm olarak net ve belirgin olduğu için öğretilmesi ve öğrenilmesi açısından oldukça sistemli ve kolay olabilmektedir. Müzik eğitimcilerinin öğrencileri için şarkı seçimleri aşamasında bu önemli kurala dikkat etmeleri sayesinde öğrencilerin şarkı söyleme eğitimlerinin, başarılarının ve performanslarının beklenen sanatsal ve müzikal özelliklerde olabileceği düşünülmektedir.

3.1.10.Nota İsimlerini İçeren ve Ses Yüksekliklerini Öğreten Şarkılar

Bazı ses müziği yapıtları bestecisinin isteği ve seçimi üzerine sadece sözcüklerle ve cümleler ile değil, bazen anlamlı-anlamsız heceler ve hece grupları ile bazen de notaların isimleri kullanılarak yapılabilmektedir. Hatta bazen besteciler kullandıkları nota ismini o notanın ses yüksekliklerine de uygun bir yerde ve zamanda kullanabilmektedirler. Bu durum bestenin öğretileceği öğrencilere iki anlamlı fayda sağlamaktadır. Birincisi hem nota isimlerini şarkılar içinde hatırlama, çalışma ve pekiştirme imkanı sağlayabilmeleri diğeri ise eğer doğru seslendirildiyse o notanın ses yüksekliğini de çalışma ve pratik yapma imkanını bulabilmeleridir. "Üç yumurta" ve "notaların şarkısı (do bir külah dondurma)" isimli şarkılar bu gibi şarkılara örnek olarak gösterilebilir. Hatta müzik eğitimcileri isterlerse kendileri de bu örnek şarkılara benzer, notaları öğrencilere farkında olmadan çalıştıran besteler yapabilirler. Müzik eğitimcileri tarafından bu şarkıların seçilmesi ile öğrenciler için müzik dersi ve şarkı eğitimlerinde eğlenceli ve enerjik bir eğitim öğretim ortamı oluşturabileceği ve vokal performansların da olumlu doğrultuda ilerleyebileceği düşünülmektedir.

3.1.11.Şarkılarda Dans-Hareket İlişkisi

Her müzik eserinin olduğu gibi ses müziği eserlerinin de bir temposu ve bu tempoya uygun olarak sürdürülebilecek hareketleri ve hatta dansları olabilir. Sözü edilen hareket ve danslar önceden var ise aynen kullanılabilir, küçük değişikliklerle yenilenebilir, seviyeye uyarlanabilir, gelenekleşmemiş ve henüz oluşturulmamış ise yaratılabilir ve düzenlenebilir. Şarkılardaki hareket ve dans dokusunu anlayabilmek için profesyonel bir eğitime gerek duyulmayabilir. Bireylerin kendisini tempoya bırakarak özgürce devinmeleri bu zevkli faaliyetleri ortaya çıkartabilecektir. Şarkıların çeşitli hareket ve danslarla süslenebilmesi ve işlenebilmesi sayesinde tüm yaş gruplarına çok kolay etki edebileceği, onları uyarıp ilgilerini şarkıya, şarkı eğitimine ve müzik eğitimine çekebileceği kolayca görülebilecek bir durum olabilir. Bu açıdan bakıldığında müzik öğretmenlerinin öğrencileri için seçecekleri ses müziği eserlerinin hareket ve dansa kolayca adapte edilebilme özelliğini gösterebilecek olanlardan seçmeleri sayesinde müzik dersinin, şarkı eğitiminin ve şarkı performanslarının daha etkili ve başarılı olabileceği düşünülmektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Okul müzik eğitiminin önemli bir kolu olan şarkı eğitimi sürecinde kullanılan araç gereç olarak sayılabilecek ses müziği eserleri müzik yazınsal kurallar ve ilişkili etmeler açısından incelendiğinde: dersin eğitim programına uygunluk, nota tartım kalıpları, şarkıdaki nota ve sus şekilleri, prozodi, ölçü şekli, hız/tempo, müzikal işaretler, çokseslilik, bestenin formu ve biçimi, nota isimlerini içeren ve ses yüksekliklerini öğreten şarkılar ve şarkılarda dans-hareket ilişkisi gibi başlıklara ulaşılmıştır.

Müzik eğitimcileri müzik eğitimlerini ve müzik eğitiminin önemli bir alanı olan şarkı eğitimlerini kendilerine Milli Eğitim Bakanlığı tarafından gönderilen ders kitapları ve öğretmen kılavuz kitapları sayesinde sürdürmektedirler. Bu kitaplar çoğu zaman içinde yıllık eğitim planlarını da içermektedir. Bu planlarda ve kitaplarda verilmiş olan ses müziği repertuarını kullanarak eğitim vermektedirler.

Müzik öğretmenleri Milli Eğitim Bakanlığı tarafından gönderilen kitaplarla birlikte başka müzik eğitimi ve şarkı eğitimi-repertuarı kitaplarını kullanabilir, onlardan yardım alabilir, öğrencilerinin müziksel gelişimleri için bu kitapları da kendilerine yardımcı olarak görebilirler. Devlete bağlı olmayan özel eğitim kurum ve kuruluşlarında başka yayınevlerinin müzik kitapları da kullanılabilen, müzik eğitim programları ve yıllık planları da kendi müzik zümreleri tarafından daha esnek veya daha yoğun biçimde hazırlanıp kullanılabilir. Devlete bağlı veya özel kurumlarda çalışma durumuna bakılmaksızın müzik öğretmenlerinin görevi kendi müzik eğitimi planlarında bulunan ses müziği repertuarını yeterli öğretebilmek, ses eğitimini en iyi şekilde yapmak ve öğrencilerini en iyi şekilde yetenekleri açısından geliştirmeye çalışmaktır.

Öğrenme-öğretme sürecinde konuların daha etkili sunulmasını için araç gereçlerden yararlanılması öğretimi daha zevkli hale getirir ve öğretim hizmetinin niteliği artar (Demirel, 2003). Müzik öğretmenleri derslerinde kullanmayı düşündükleri ninniler, şarkılar, türküler, marşlar, tekerlemeler, oyunlu şarkılar, ilahiler vb. araç gereçleri kullanmadan önce öğrencilerinin sınıf seviye, yıllık eğitim programı ve hazırbulunluşluk düzeylerini göz önüne almalıdır. Bu doğrultuda izlediği yolun müzik eğitimcileri için yaptığını takip edebilme, eksik olanları tespit edebilme, yanlış olanları doğrusu ile düzeltebilme, eskileri pekiştirebilme, öğrencileri için kolay-sevilen ve güzel olanı etkili tespit edebilme ve şarkı eğitiminde başarıyı yeterli derecede sağlayabilme açılarından yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

Müzik eğitimcilerinin şarkı eğitimi sürecinde seçmeyi düşündükleri ses müziği eserlerinin müzik yazınsal kurallar ve ilişkili etmeler olan: dersin eğitim programına uygunluk, nota tartım kalıpları, şarkıdaki nota ve sus şekilleri, prozodi, ölçü şekli, hız/tempo, müzikal işaretler, çokseslilik, bestenin formu ve biçimi, nota isimlerini içeren ve ses yüksekliklerini öğreten şarkılar, şarkılarda dans-hareket ilişkisi açılarından dikkatle inceleyip, seçimlerini bu etmenlere göre yapmalarının ulaşmayı amaçladıkları başarı ve etkili öğretimler açısından fayda ve kolaylık sağlayabileceği düşünülmektedir.

Müzik öğretmenlerinin eğitim verdiği öğrenci seviyelerine göre bu araştırmada sunulmuş olan şarkı seçimi başlıklarındaki açıklamalara uymadıkları takdirde öğrencilerinin ses müziği performans başarılarının azalabileceği düşünülmektedir. Hatta öğrenciler müzik dersini başarabilme açısından zor olarak nitelendirebilirler. Bu sonuç da öğrencilerin ilgisini ve tutumunu müzik dersine ve müziksel faaliyetlere karşı düşürebilir. Eğitimde başarıya ulaşmada her olası olumsuz durumu ve etkeni yok etme veya daha az zararlı atlatılabilme ilkesinden yola çıktığımızda müzik eğitimcilerinin öğrencilerinin seviye ve özelliklerine göre şarkı seçimi yapma görevlerinin ciddi bir yeterlik olduğu ve bu yönde çalışmalar yapmalarının önemli bir gereklilik olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akıncı, M. Ş. (2017). Müzik Eğitiminde Çocuk Şarkılarının Seçimi: Sözcükler ve Sözcüklerle İlişkili Etmenler. Uluslararası 3. İpek Yolu Müzik Konferansı. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Doğu Akdeniz Üniversitesi.
- Akıncı, M. Ş. (2018). Müzik Eğitiminde Çocuk Şarkılarının Seçimi: Eğitim Programı, Teknik, Fiziksel, Duygusal Durumlar ve Çeşitli Etmenler” isimli çalışma Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. 11 (59), s. 700-709
- Aktüze, İ. (2003). Müziği Anlamak Ansiklopedik Müzik Sözlüğü. İstanbul: Pan Yayıncılık
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2009). Bilimsel araştırma yöntemleri. Pegem Akademi Yayıncılık: Ankara (3. Baskı).
- Cangal, N. (2004). Müzik formları. Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Demirel, Ö. (2003). Planlamadan Değerlendirmeye Öğretme Sanatı. Ankara: Pegem A Yayıncılık. 5. Baskı.
- Eren, O. (2007). Müzik sanatında biçim ve yorumlama. Yayınlanmamış sanatta yeterlik tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hodeir, A. (1951’ den çeviren ve aktaran Usmanbaş, İ., 2003, Müzikte türler ve biçimler. İstanbul: Pan Yayıncılık). Les Formes de la Musique. France: Presses Universitaires de France.
- Karasar, N. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım (19. Baskı)
- MEB, (2005). Eğitim ve Öğretim Çalışmalarının Planlı Yürütülmesine İlişkin Yönerge.
- Özen, N. (2004). Çalgı Eğitiminde Yararlanılan Müzik Eğitimi Yöntemleri. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24 (2), 57-63.
- Yeşilyurt, E. (2007). Öğretim Araç Gereçleri Kullanımına Etki Eden Faktörler. E Journal Of New World Science Academy. 2 (4), 300-312.

EXTENDED ABSTRACT

Educational activities can only start with comprehensive planning. Individuals who take courses in different academic domains in their levels develop and identify their academic aspirations in line with the education plans and programs which are designed and used carefully by their teachers.

Education program is designed in a way that covers all the weeks, and updated annually. Lesson plans, on the other hand, is necessary for the regular implementation of the lessons, teaching the subjects in the annual plan orderly and in a timely manner, revision of previous topics when necessary, and keeping up with a certain pace in lessons (Akıncı, 2017: 130). In some cases, teachers may use the curriculum present in the teacher’s book provided for them, or prepare their own education program or relevant lesson plans accordingly. In the lesson plan, there are chapters such as acquisitions, objectives, attention, processing, enhancement, evaluation and equipment.

In an age where the sustainability of knowledge is fast, benefiting from teaching equipment is inevitable (Yeşilyurt, 2007: 301). Each lesson taken by students involve different materials. For music lesson, instruments and musical pieces (songs etc.) are accepted as the equipment. Teacher select, use, or develop suitable equipment in line with the level, subject, and acquisitions.

At the stage of vocal training and song teaching, music teachers at schools select songs that are regarded as the equipment, for students in order to enable them to sing correctly and adequately (Akıncı, 2017). Apart from the music repertoire present in their education programs and books, teachers registered to the Ministry of National Education and work in private institutions may need additional musical pieces with different themes to use in musical activities such as celebration, commemoration, workshop, and similar events. In such cases, teachers attempt to supply these books from internet, online bookstores, their colleagues, library, studies on the composition of vocal music pieces, and similar methods or resources.

Music teachers must be able to audit and evaluate musical activities during the whole process. They must be capable of organizing a repertoire for the planned activities and for the musical learning they offer to

their students. They must be able to use various sources, be aware of innovations in music, reach to the accumulation of knowledge and discuss them when necessary (Özen, 2004).

As in any kind of teaching profession, experience is also one of the expected qualities of music teachers. However, there are also young music teachers who do not have the adequate amount of experience to pursue the musical activities expected from them. It is of great importance to identify the elements which needs to be considered in selecting songs in line with the music literary rules and related factors, and find solutions to overcome the situations where they feel inadequate.

This study is conducted based on the research question “how should music teachers select children’s songs in song teaching in terms of music literary rules and related factors?”. Music teachers have been provided information on the issues to be considered while selecting songs in terms of music literary rules and related factors in titles, and necessary information have been provided. The instructions provided in this research are considered important in terms of serving as a guideline for new music teachers; increasing the quality and success of the education they offer as long as complying with these instructions; finding answers to their questions regarding song teaching; and providing opinions for experienced teachers from different aspects. The first chapter of this study was delivered as a presentation in 3rd International Silk Road Music Conference (17-19 July 2017, TRNC) with the title “Selecting Children’s Songs in Music Teaching: Words and Word-Related Factors”, which was published in conference e-book (p.130-135).

This research can be regarded as a qualitative study where descriptive survey model has been utilized. According to Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz and Demirel (2009), descriptive research is a type of research where the case is identified in the most accurate way possible; as well as being the most commonly used research type in the field of education. According to Karasar (2009:77), in survey studies, the purpose is to describe and present an existing or previously existed case as it is. The object, case or individual which becomes the subject of the study is described within its own conditions.

In order to obtain the data of the research, random selections are conducted on music books published by both Ministry of National Education and other publishing houses for the literature of school vocal training and song teaching; and books from different age-grade levels are identified. The vocal music types in these books and their sample pieces have been analyzed in terms of music literary rules and related factors. Following these analyses, music literary rules and related factors which are in close relation have been grouped, and suitable headings and necessary explanations have been provided which can meet these groups.

When the vocal music pieces, which can be regarded as an equipment in the process of song teaching, are analyzed in terms of music literary rules and related factors, there are certain titles reached; such as compliance with the education program of the lesson, note patterns, note and types of holds in the song, prosody, meter types, pace/tempo, musical signs, polyphony, form and structure of the composition, songs that involve names of the notes and teach sound volumes, and dance-movement relation in songs. Regardless of whether they work at schools affiliated to the state or private institutions, it is the duty of music teachers to teach the vocal music repertoire in their music education programs accurately, conduct the vocal training in the most effective way possible, and develop their students in line with their skills.

Use of equipment in order to convey the subjects in the process of learning and teaching enables the teaching to be more fun and increases the quality of teaching service (Demirel, 2003). Before using the equipment; such as lullabies, songs, ballads, anthems, rhymes, songs with games, or hymns, music teachers must consider the level of the class, annual education program, and readiness level. By this, the music teacher will be able to follow up the lesson, identify the deficiencies, correct the mistakes, enhance the knowledge, effectively determine what is good for their students, and achieve success in song teaching.

It is thought that the vocal music performances of students may decrease unless music teachers comply with the instructions provided in this study under the heading of song selection. Students may even regard music lesson as difficult to succeed. This, as a result, may decrease the interest and attitude of students towards music lesson and musical activities. Based on the principle of eliminating any possible negative situation and factor, or minimizing the damage on the way to success; it can be suggested that selecting songs in line with the levels and characteristics of students is an important competency for music teachers, and that further studies may be required in this field.